

Keslová, Tereza

Generace 20. let

In: Keslová, Tereza. *Řecká poezie 20. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 5-7

ISBN 978-80-210-6435-5; ISBN 978-80-210-6438-6 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128699>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Generace 20. let

Δέν εἶναι πιά τραγούδι αὐτό, δέν εἶναι ἀχός
 ἀνθρώπινος. Ἀκούγεται νά φτάνει
 σάν τελευταία κραυγή, στά βάθη τῆς νυχτός,
 κάποιου πῶχει πεθάνει.

Κριτική, Κ. Karyotakis²

Básníci, jejichž literární činnost se datuje zhruba do období prvních tří desetiletí 20. století (tzv. *ποιητές του Μεσοπολέμου*)³, byli na řeckou literární scénu uvedeni roku 1912 básnickou sbírkou *Spleen* Kostase Uranise. Její název, odvozen od stejnojmenné básně jednoho z představitelů francouzských *prokletých básníků* Charlese Baudelaira, již sám o sobě naznačil, jakým směrem se tato generace autorů vydá.⁴

Nedá se ovšem hovořit o nějaké konkrétní básnické škole (absence programu či manifestu), spíše o vytvoření jakéhosi obecného klimatu, v němž se posléze prosazují jednotlivé básnické osobnosti.

Témata jejich básní, odlišná od starší generace básníků⁵, jež se objevila po K. Palamasovi, byla z velké části zformována vlivem historických událostí, politické situace a společenských podmínek té doby.

Narození na přelomu 19. a 20. století, prožili tito básníci svůj život v období plném neklidu, občanských nepokojů a válek, jež vyvrcholilo Maloasijskou katastrofou – zhroutením Velké myšlenky, k jejímuž uskutečnění se upínaly celé generace občanů novodobého řeckého státu.⁶ Reakcí autorů generace 20. let bylo opuštění jakýchkoliv vlasteneckých ideálů či společenské angažovanosti a značné zúžení vnitřního světa,

2 Karyotakis, K.: *Τα ποιήματα (1913–1928)*. Ed. Savvidis, J. P. Athina: Nefeli, 1992, s. 127.

3 Hlavními představiteli této generace byli K. Karyotakis (1896–1928), K. Uranis (1890–1953), N. Lapatiotis (1888–1944), M. Papanikolaou (1900–1943), M. Polyduri (1902–1930), K. Paraschos (1894–1964), R. Filyras (1888–1942). Více např. Kolektiv autorů: *Λεξικό νεοελληνικής λογοτεχνίας. Πρόσωπα. Έργα. Ρεύματα. Όροι*. Athina: Ekdotis Patakí, 2008.

4 Vitti, M.: *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας*. Athina: Ekdotis Odysseas, 1994, s. 358

5 Více o vývoji novořecké poezie na přelomu 19. a 20. století např.: Beaton, R.: *Εισαγωγή στη νεότερη ελληνική λογοτεχνία*. Athina: Nefeli, 1996, s. 102–103, 120–137, 152–173; Vitti, 1994, s. 281–290, 307–320, 331–366.

6 Více o dějinách Řecka na počátku 20. století např.: Vurnas, T.: *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας, β' τόμος: Από την έλευση του Βενιζέλου στην Ελλάδα (1909) ως την έκρηξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου (1940)*. Athina: Ekdotis Patakí, 1998; Hradečný, P. a kolektiv: *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 335–338, 365–416.

naprosté obrácení se do nitra.⁷ Ačkoli se básníci této generace aktivně účastnili městského života (většina jich žila v Athénách) a příroda se v jejich poezii objevuje převážně jako rušivý element, byli vinou svého neortodoxního stylu života i svým vlastním přičiněním ze společnosti vyloučeni.⁸

Odmítli předchozími generacemi literátů přijímanou představu básníka jako proroka, jenž má své stěžejní, pevné místo ve společnosti, od níž se odvrací a uzavírají se do svého vnitřního světa, v němž mají místo pouze jejich vlastní prožitky.⁹ Hledali únik v minulosti, protože jejich vlastní přítomnost byla trýznivá a budoucnost pro ně neexistovala. Útěchou se jim stává také cestování, dobrodružství, chvilkové a náhodné milostné vztahy, návykové látky a samozřejmě umění.

Jejich básně jsou proto plné bolesti, melancholie a zničujícího pocitu marnosti vlastního žití; snaha dosáhnout absolutního naplnění a uspokojení je vedla k honbě za nespelnitelnými sny, rozpor mezi iluzemi a realitou na ně doléhal tím intenzivněji, čím víc se jejich mládí vzdalovalo.

Neschopni vymanit se z této beznaděje, na níž reagovali někdy s lítostí, jindy s trpkou ironií, ale vždy s jakousi téměř fatální odevzdaností, stupňovali své osobní drama, až nakonec – po dosažení samého dna existence – zůstává básníkům generace 20. let již jen jediná jistota – poezie.

Hlavními rysy této poezie jsou:

- a) pesimismus, melancholie, nostalgie
- b) pesimistický a odmítavý postoj vůči realitě
- c) introverze
- d) hledání východiska ve snění, neustálá touha po úniku, obrat do vlastní minulosti
- e) absence ideálů – neexistuje víra ve vznešené myšlenky
- f) odmítání života až ve formě vzývání smrti
- g) útlocitnost až přecitlivělost
- h) smysl pro estetično
- i) obrat ke smyslovému vnímání
- j) ironie (zejména u K. Karyotakise)

⁷ Sterjopoulos, K.: *Η ποίηση και το πνεύμα μιας εποχής. Ο Τέλλος Άγρας και το πνεύμα της παρακμής*. Athina: Ekdotis Vakou V. Kontu, 1967, s. 11–12.

⁸ Filokypru, E.: „The greek post-symbolist poet's place in society“. *Modern Greek Studies Yearbook*, 8, 1992, s. 231–240.

⁹ Ibid. 231.

Přijímali vlivy evropských literárních směrů, zejména francouzského symbolismu a jeho hlavních představitelů, tzv. prokletých básníků. Zatímco Palamas a další příslušníci starší generace čerpali inspiraci z díla Victora Huga apod., tito autoři se obraceli k Ch. Baudelairovi nebo P. Verlainovi. I to je odlišovalo od předchozích generací, protože ačkoli se Palamas a jeho současníci snažili přijímat nové evropské umělecké směry a do jisté míry (zejména právě u Palamase) se jim to dařilo, hlavním těžištěm jejich inspirace byl řecký způsob života, řecká literární tradice.

Dalšími literárními směry, jejichž vliv se v tvorbě těchto básníků projevuje, jsou estetismus O. Wilda a W. Patera a romantismus, jenž se svou civilní podobou a něžnými tóny podstatně lišil od patetického romantismu Athénské romantické školy poloviny 19. století, ačkoli do něj pronikaly „temné“ prvky v podobě vyhledávání slasti a uměle vytvořených požitků.¹⁰

Po formální stránce svých básní se básníci generace 20. let nedokázali plně vymanit z tradičních básnických schémat, ačkoli se snažili o jejich narušování a ožívování (básnické přesahy, neobvyklá syntax, střídání strofických forem – např. experimenty na poli sonetu).

Jejich přínos nespočívá v kvalitě díla, jež byla v mnoha případech pouze průměrná. Nová byla témata, s nimiž do literatury vstoupili. Ještě nikdy předtím nebyla řecká poezie tak melancholická, depresivní, do sebe zahleděná.

Kromě nové tematiky přináší tato generace do literatury ještě něco jiného – upřímnost životního prožitku. Všichni její představitelé ztotožnili svůj život s uměním. Hnali se za vzrušením a zanícením ve snaze dosáhnout co nejintenzivnějšího prožitku, ve snaze cítit život, vymanit se z beznaděje, již pro ně představovala přítomnost. Řada z nich spáchala sebevraždu, byla závislá na drogách či měla vážné psychické potíže. Ačkoli se soustředili pouze na svou vlastní osobní zkušenost, na vlastní peripetie, podařilo se jim, aniž by se o to snažili, vytvořit obecnou hypotézu člověka.

---

10 Sterjopoulos, 1967, s. 19–20.